

مجید صفاتاج، مؤلف دانشنامه فلسطین گفت: در قانون اساسی به وضوح روی اهمیت موضوع فلسطین تاکید شده است ولی با وجود قوانین حمایتگر در حوزه فیلمسازی خیلی انگشت‌شمار در این زمینه کار شده است. در حوزه کتاب البته کمی بیشتر کار شده ولی در کل جای کار بیشتری در این زمینه وجود دارد و مسأله فلسطین باید مورد توجه ویژه قرار گیرد. وی بایان این‌که بیش از ۳۰ سال یعنی از سال ۷۰ در حوزه پژوهشی

فلسطین هزاران سوژه دارد

در ایام ماه محرم چه بخوانیم؟

پاسخ‌های جذاب به سوالات روز واقعه

از پرداخت‌های عمیق دینی و فلسفی به واقعه کربلا تا روایت خیال انگیز یک اسب از ظهر عاشورا

امیرحسین فالاح

گروه فرهنگ و هنر

ماه محرم ایامی است که شیعیان عظیم‌ترین سوگ بر دامان اهل بیت پیامبر(ص) را به عزای می‌نشینند، اما همچنان که این ایام برایمان سرشار از حزن و اندوه است حال‌وهوای استثنایی آن می‌تواند فرصتی مغتنم برای تجدید میثاق و تعمق و تفکر در فلسفه قیام عاشورا و ارزش‌ها و آرمان‌های امام حسین(ع) باشد. در این ماه، علاوه بر عزاداری و سوگواری برای شهادت امام حسین(ع) و یاران شهیدشان، می‌توانیم با مطالعه کتاب‌ها و منابع گوناگون به درک عمیق‌تری از این واقعه عظیم دست پیدا کنیم تا بلکه بتوانیم معرفت دینی خود را غنی‌تر کرده و فرهنگ ایثار و آزادی‌گر را در ذهن و جان‌مان زنده نگه داریم؛ به همین منظور در مطلب پیش رویه معرفی هفت کتاب از نویسندگان معاصر که رویکردشان روایت داده‌که کربلا بوده، می‌پردازیم؛ لازم به ذکر است که در انتخاب کتاب‌ها سعی شده تا مجموعه آنها در برگزیده گستره وسیعی از سلاقی برای افشار و سنین مختلف باشند؛ چرا که آموزه‌ها و آرمان‌های واقعه عاشورا نیز محدود به سنین یا افشار خاصی از جامعه نیست، پس فرقی نمی‌کند که نوجوان هستبد یا یکپنسال، به مطالعه آثار فلسفی و تحلیلی علاقه دارید یا اهل خواندن داستان و رمان هستید، اگر به ماجرای حماسه عاشورا علاقه مندید و به دنبال فرصتی برای درک عمیق‌تر حال‌وهوای این ایام، از میان این آثار دست خالی بیرون نخواهید رفت.

فتح خون

اثری ارزشمند از نویسنده‌ای که او را سید شهدای اهل قلم نامیده‌ایم، «فتح خون»؛ اثر ماندگار شهید سیدمرتضی آوینی، روایتی حماسی و معنوی از واقعه عاشورا است که در بجزوچه جنگ تحمیلی و دفاع مقدس به نگارش درآمد و به راستی در نقل شهادت چه روایتی برتر از این‌که راوی خود از شهدا باشد. این کتاب در ۱۰ فصل سیر رخدادهای واقعه صحرای کربلا یا واکاوی در ابعاد مختلف این واقعه عظیم، از رجب سال ۶۰ تا محرم سال ۶۱ هجری قمری یا قلمی شاعرانه و لحنی غرافانه به تصویر می‌کشد. از ظلم و ستم یزیدیان و یاران باوفا ی امام حسین (ع) سخن می‌گوید و فلسفه قیام عاشورا را در دفاع از حق و حقیقت و مبارزه با ظلم و جور تبیین می‌کند. البته فتح خون فقط به روایت وقایع تاریخی نمی‌پردازد بلکه در پی کشف لایه‌های عمیق‌تر این واقعه و رسیدن به حقیقت عاشورا است. این کتاب، امام حسین(ع) را به‌الگوی کامل انسانیت معرفی می‌کند و نشان می‌دهد چگونه شهادت او تصویری تمام‌قد از فداکاری و ایثار در راه آزادی و بندگی است؛ به این ترتیب درچه‌ای نو به سوی فهم عاشورا می‌گشاید و خواننده را به سفری معنوی در تاریخ رهنمون می‌کند. فتح خون از آن دسته آثار است که نه فقط ارزشش مشمول گذر زمان نشده که به عنوان یکی از منابع برجسته برای شناخت حماسه عاشورا و درس‌های آن، همواره مورد توجه بوده، علاوه بر نثر فاخر و محتوای عمیق، از نظر ساختار نیز می‌تواند اثری قابل تأمل باشد. شهید آوینی با استفاده از فنون ادبی و روایی، روایتی جذاب و گیرا از این واقعه تاریخی ارائه داده است.

عاشوراشناسی

کتاب «عاشوراشناسی» نوشته اسلام‌پژوه، تاریخ‌نگار، کتاب‌شناس و سرپرست دانشنامه امامت محمد اسفندبیاری، اثری پژوهشی و تحلیلی درخصوص واقعه عاشورا است. این کتاب که در پی تبیین هدف نهایی قیام امام حسین(ع) است، خواننده‌اش را به این نتیجه می‌رساند که هدف اصلی امام حسین(ع) از قیام، نه صرفاً شهادت و نه صرفاً تشکیل حکومت، بلکه احیای اسلام و امر به معروف و نهی از منکر بوده است. نگارنده در این راستا، به ابعاد مختلف سیاسی، اجتماعی و فرهنگی وقایع روز عاشورا

فلسطین فعال هستم، افزود: مسأله فلسطین باید در قالب سوژه‌های مختلف کار شود. فلسطین هزاران سوژه دارد که می‌توان به تصویر کشید، حتی می‌توان فیلم‌های بلند و کوتاه و آثار مکتوب متعددی در این زمینه تولید کرد. البته محققان باید از سوی دستگاه‌های دولتی هم مورد حمایت قرار گیرند و عموم مردم به این پژوهش‌ها دسترسی داشته باشند. صفاتاج بیان کرد: ترویج معارف فلسطین باید توسط نخبگان انجام گیرد و

این روشنگری و تبیین باید بدون اغماض انجام شود. مسأله فلسطین مسأله‌ای دو رخساره است، در یک رخسار چهره خونین فلسطین و در رخسار دیگر جنایت و خشتنایی که علیه آن صورت می‌گیرد، پس باید بیان شود و این تبیین باید از سوی نخبگان، نویسندگان، محققان و هنرمندان به انجام برسد. اگر کسی شناخت درستی نداشته باشد، نمی‌تواند تصویر درستی از فلسطین ارائه دهد.

شهید مطهری در دو جلد تدوین شده است، جلد اول در هفت فصل به بررسی موضوعاتی چون تحریفات واقعه کربلا، ماهیت قیام حسینی، تحلیل واقعه عاشورا و شعارهای عاشورا پرداخته و جلد دوم شامل نوشته‌ها و یادداشت‌های شهید مطهری در این باب است و با واکاوی ابعاد مختلف نهضت امام حسین(ع) ادراچه‌ای نو به سوی فهم این واقعه عظیم می‌گشاید. شهید مطهری با نگاهی عمیق و تحلیلی نسبت به بررسی علل و انگیزه‌های قیام امام حسین(ع) از اهداف و پیامدهای این نهضت و جایگاه و نقش امام در تاریخ بشریت می‌گوید. با ظرافت و دقت نظر، رویای مختلف واقعه عاشورا را مورد کاوش قرار می‌دهد و تصویری روشن و جامع از این حماسه جاودان به مخاطب ارائه می‌دهد؛ حماسه حسینی صرفاً روایتگر وقایع عاشورا نیست بلکه به دنبال تبیین فلسفه و درس‌های این نهضت برای انسان امروز نیز هست، به همین ترتیب مشاهده می‌کنیم که شهید مطهری با طرح پرسش‌وارانه پاسخ از نقطه نظر عالمانه‌اش، مخاطب را به تفکر و تأمل در ابعاد مختلف واقعه عاشورا وامی‌دارد و او را به درک عمیق‌تر این واقعه عظیم رهنمون می‌کند. از ویژگی‌های بارز این کتاب، می‌توان به زبان ساده و روان، استفاده از منابع معتبر تاریخی و روایی و همچنین لحن صمیمی و پرشور شهید مطهری اشاره کرد. این عوامل در کنار یکدیگر، حماسه حسینی را به اثری جذاب و خواندنی تبدیل کرده و بدون تردید یکی از مهم‌ترین و ارزشمندترین آثار حوزه عاشورا پژوهی است.

پدر، عشق و پسر

«پدر، عشق و پسر» داستانی به قلم سید مهدی شجاعی که درچه‌ای نو به سوی واقعه عاشورا می‌گشاید و حماسه جان‌فشانی امام حسین(ع) و یارانش را از زاویه‌ای بدیع و تکان‌دهنده به تصویر می‌کشد. روایتگر رشادتها و فداکاری‌های حضرت علی اکبر(ع)، جوان رشید و دلبد امام حسین(ع) است که از زبان مادر حضرت علی اکبر نقل می‌شود و مخاطب را به سفری پرفراز و نشیب در دل حماسه عاشورا می‌برد، نویسنده با قلمی شیوا و لحنی حماسی، رشادتها و شجاعت‌های حضرت علی اکبر(ع) را در میدان نبرد به زیبایی هرچه تمام‌تر به تصویر می‌کشد و در عین حال به ظرافت‌های عاطفی و لطافت‌های روحی این جوان برومند می‌پردازد. رابطه عمیق و عاشقانه پدر و پسر، عشق بی‌حد و مرز حضرت علی اکبر(ع) به امام حسین(ع) و شهادت جان‌گداز او در راه دفاع از حق و حقیقت، از جمله مضامین محوری این اثر است که خواننده را تحت تأثیر قرار می‌دهد. پدر، عشق و پسر در کنار روایت حماسی خود، به واکاوی مفاهیم عمیق عشق، ایثار، فداکاری و شهادت می‌پردازد و تصویری ماندگار از رشادتها و فداکاری‌های امام حسین(ع) و اهل بیت‌شان در ذهن خواننده نقش می‌بندد. این رمان به عنوان یکی از آثار پرمخاطب ادبیات عاشورایی، مورد توجه بسیاری از علاقه‌مندان به این حوزه قرار گرفته است. اگر در راه دفاع از حق و که ضمن آشنایی با حماسه عاشورا، غرق در دنیای عشق و عاطفه و خیال شوید، پدر، عشق و پسر شاید بهترین انتخاب باشد.

مشق سرخ

«مشق سرخ» با گردآوری و تدوین حمید کمالی و محمد معلی، گردیده‌ای از آثار و سخنرانی‌های استاد شهید مرتضی مطهری را با محوریت واقعه عاشورا پیش چشم خواننده می‌گذارد. این کتاب در شش فصل با عناوین نگاهی نو به حماسه عاشورا، حماسه عاشورا بدون تحریف، پیام مهم حماسه عاشورا، رمزاندگاری امام حسین(ع)، اشک و ماتم و نکته‌های حسینی و پرسش‌های عاشورایی تنظیم شده است. در هر فصل، گزیده‌ای از دیدگاه‌های شهید مطهری پیرامون موضوعات مرتبط با واقعه عاشورا از جمله فلسفه قیام امام حسین(ع) و اهداف و پیامدهای آن، درس‌ها و عبرت‌های عاشورا و نقش و جایگاه امام حسین و یارانش در تاریخ اسلام ارائه شده است. مشق سرخ با بهره‌گیری از نثری روان و لحنی صمیمی، نگاهی عمیق و جامع به واقعه عاشورا ارائه می‌دهد و مخاطب را به تفکر و تأمل در ابعاد مختلف این حماسه جاودان وامی‌دارد. از این رو منبعی ارزشمند برای مطالعه و پژوهش در زمینه مباحث عاشورایی به شمار می‌رود و می‌تواند مورد توجه قشرهای مختلف مخاطب اعم از دانشجویان، پژوهشگران و عموم مردم قرار گیرد.

یاد

درگذشت بنیان‌گذار گروه رسانه‌ای ابرار

سید محمد صفی‌زاده، صاحب امتیاز و مدیرمسئول گروه رسانه‌ای ابرار و رئیس اسبق فدراسیون فوتبال در ۷۳ سالگی بر اثر ایست قلبی دارفانی را وداع گفت. وی صاحب امتیاز و مدیرمسئول گروه رسانه‌ای ابرار بود و روزنامه‌های ابرار، ابرار ورزشی و ابرار اقتصادی را منتشر می‌کرد. صفی‌زاده همچنین بست‌های اجرایی نظیر معاونت وزارت آموزش و پرورش، معاونت ادستانی کل، شهرداری کل کشور و ریاست سازمان اداری مجلس شورای اسلامی را در کارنامه دارد. او مؤسس انجمن روزنامه‌نگاران مسلمان بود. وی همچنین یکی از چهره‌های تأثیرگذار در عرصه روزنامه‌نگاری ورزشی بود و نزدیک به ۲۰ سال مدیریت گروه نشریات ابرار را برعهده داشت.

در دوره مدیریت او، روزنامه ابرار ورزشی به عنوان پیشگام روزنامه‌های ورزشی ایران تیراژهایی افزون بر ۱۰۰ هزار نسخه را تجربه کرده است. صفی‌زاده در تیرماه ۱۳۷۲ به عنوان هجدهمین رئیس تاریخ فدراسیون فوتبال ایران انتخاب شد و کارش را با حکم حسن غفوری‌فرد، رئیس وقت سازمان تربیت بدنی شروع کرد.

مراسم تشییع و تدفین سید محمد صفی‌زاده امروز ساعت ۱۰ صبح در قطعه ۲۳ بهشت زهرا (اس) برگزار می‌شود.

نگاه

تشبیه غزه با کربلا؛ سهل و ممتنع!

آیت‌الله‌حسین قزوینی

پژوهشگر مذهبی

نوحه بر غزه و مقایسه‌اش با کربلا، برخی میراث‌گرایان را نگران کرده است! متوقف‌کردن عاشورا در سال ۶۱ هجری و دفن کربلا در کربلا هم عده‌ای از انقلابیان را برآشفته است! و باز دعوا و برجسب «افراطی‌ها/ هیأت سکولار» و... رونق گرفته است!

ادعا، نه کسی با اهل بیت علیهم‌السلام قابل مقایسه است (لا یقاس بآل محمد(ص) من هذه الامة أحد) و نه هیچ‌روزی –حتی شهادت ائمه اطهار– در عظمت مصیبت، روز حسین علیه‌السلام می‌شود (الا یوم کیوم الحسین!، لکن غزه، کرب و بیای حسین(ع) را ارت برده است! آیا مقایسه‌ناپذیری کسی با امیرالمؤمنین علیه‌السلام مجوز است که حکومت و حکمرانی‌ای غیرعلوی اختیار کند؟!

این‌که عظمت مصیبت هیچ‌کس به «رتبه» مصائب حسین(ع) نمی‌رسد، آیا مجوز است که تشابه و تشبیه به او (با مقیاس‌کردنش) واجب نباشد؟! حسین(ع) بلندترین «قله» فداکاری برای خداست که هم «دانه» پیروان را بالا کشیده و هم «سلسله جبال» تأسی و تشبیه در قبل و بعد از خود را موجب شده است!

پیامبرانی که پیش از او گذرشان به کربلا افتاده و پیشامد و خون‌آمدی به خود دیده‌اند؛ از خدایشان شنیدند که: «فسال شک مؤافقه لدمه»؛ خونت برای تشبیه به خون حسین(ع) جاری شد!

عجب از کسانی که قمه‌زنی با داستان خود – بدون هیچ نص شرعی – را تشبیه به شمشیرها بر حسین(ع) می‌شمارند! اما تشبیه و تشابه خواندن خون‌های ریخته‌شده تأسی‌کنندگان به حسین(ع) را مقابل یزیدهای زمان، برنمی‌تابند!

برخلاف مبنای فقهی توقیفی بودن شاعران، خودزنی با قمه را تشبیه به حسین(ع) می‌شمارند اما بر مبنای وجوب تأسی به سید مظلومان و شهید و کشته دادن زنان و فرزندان، تشبیه به امام شهید نمی‌دانند؟! وقتی یوست سر و صورت اسماعیل صادق‌الوعد را کردند، در پاسخ به فرشته‌ای که برای مدد آمده بود گفت: لی أسوة بما یضنع بالحقین(ع)؛ برای من تأسی به آن چیزی است که با حسین(ع) می‌کنند!

اسماعیل به عظمت مصیبت حسین(ع) نرسید اما اگر به کرب و بیای حسین(ع) هیچ شباهتی نیافت، پس تأسی چه معنا دارد؟!

ابوذر غفاری وقتی در غربت و تنهایی در تقابل با جریان استثنار (ویژه‌خواری آموی) و استبداد به تبعید رفت، تبعیدش را با روز حسین(ع) مقایسه کرد و دوستان اندکش را چنین تسلی داد: ما أیسر دأولک کیف أنتم إذ قتل الحسین(ع) قتلا و...! لایکون فی الإسلام بعد قتل الحسین أعظم قتلا منه ؛ این (تبعید و غربت) آسان است اما شما چه می‌کنید وقتی حسین(ع) را آن‌گونه بکشند یا ذبح کنند؟! به خدا قسم قتلی بزرگ‌تر از آن در اسلام نیست.

حافظان میراث جا‌دار دنگران باشند تا کسی در «رتبه» یا اهل بیت(ع) و «روزی در عظمت مصیبت» با روز حسین(ع) مقایسه نشود؛ چون آن مصیبت عظمی در عالم بالا هم اثر کرده – به حسب روایات صحیح – و آسمان و زمین و همه مخلوقات بر آن گریسته‌اند! امتدادبخشی به میراث هم جای نگرانی دارد تا مبداا د حسین(ع) در ۶۱ هجری دفن شود و الگو و بالطبع «شبهه‌ساز» نشود! که وگرنه؛ گریه‌کمان امروز با گریه‌کمان روز عاشورا بر تلی در همان کربلا و در حال نظاره بر کشته‌شدن حسین(ع) فرقی نمی‌کندند!

از همین‌رو بود که شهید مطهری فریاد می‌کرد «شمر زمانت را بشناس» و رهبر انقلاب اسلامی از «کربلای غز» می‌گوید و امام موسی صدر در کتاب ارزشمند «سفر شهادت» بین عاشورا و فلسطین پیوند می‌زند. امام رضا علیه‌السلام در روایت معروف «ریان بن شبیب» هر دو نگرانی را برای مان به‌زیبایی جمع کرده است: «إن یوم الحسین أقرح جفوننا و اسبل دموعنا و اذل عزیزنا بأرض کرب و بلا و اورثنا الکرب و البلاء إلی یوم الانقضاء» روز حسین (نه روزها و مصائب دیگر) است که پلک‌های ما را مجروح و سیل اشک از چشمان ما جاری کرده است [همان لقد عظمت الزبیه و جلت وعظمت المعصیه] اما هم او در ادامه می‌فرماید: به ما «کرب و بلا» تا روز انقضای (فرج) اید داده شده است! یعنی همان مضمون: کل یوم عاشورا و کل ارض کربلا (که سخن مشهوری است و روایت نیست).

این کرب و بلا، «ارث» حسین بر حسینیان است؛ همان کرب و یلاست تا اُرت‌بودن درست باشد، لذا شبیه‌خواندنش انحراف از میراث نیست. تا وقتی وارث حسین(عج) در مرتبه غیبت و «الذین استضعفوا» است، فرج و گشایش برای مظلومان و مستضعفان نیست و آنها در کرب و بلایند. غزه به این معنا، چرا کرب و بیای حسین(ع) نباشد؟ ملتی که در مقابل ضیم (ظلم ننگ‌آمیز) ایستاده، به سید اهل ابای از ضیم – یعنی حسین بن علی – تأسی کرده است.

این نکته سهل و ممتنع تشبیه غزه با کربلاست!

آنچه غزه از مصیبت می‌بیند، ارت کرب و بیای ننگ‌ناپذیری حسین(ع) است؛ ولو هیچ‌روزی در «رتبه»، روز حسین در «عظمت مصیبت» نمی‌شود!

قاب

مرتضی سرهنگی همچنان بستری است

مرتضی سرهنگی چندی است بر اثر عارضه قلبی در بیمارستان قلب شهید رجایی بستری است. او به دلیل راه‌اندازی و فعالیت در دفتر ادبیات و هنر مقاومت حوزه هنری، کاروری خاطرات اسارت و اسرای عراقی و نیز سردبیری هفته‌نامه کمان با انتشار ۲۰۰ شماره در هشت سال، در ردیف برجسته‌ترین چهره‌های عرصه ادبیات پایدار ی ایران قرار دارد. محسن مؤمنی شریف، نویسنده، در گفت‌وگو با تسنیم، درباره وضعیت جسمی سرهنگی گفت: دیروز به عیادت ایشان رفتم، آقای سرهنگی همچنان نیازمند دعای خیر دوستان هستند. طبق نظر پزشکان، ایشان باید همچنان تحت نظر باشند. محمد مهدی اسماعیلی، وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی با همراهی چند نفر از مسئولان وزارتخانه از وی عیادت کردند.

یاد

محمدتقی غیانی درگذشت

محمدتقی غیانی، منتقد ادبی و مترجم ادبیات فرانسوی در ۹۲ سالگی در فرانسه درگذشت. «خدایان تشنه‌اند» نوشته آناتول فرانس، «سهم سگان شکاری» نوشته امیل زولا، «دلهره هستی» نوشته آلبر کامو، «هفته مقدس» نوشته لویی آراگون و «نقد تکوینی» نوشته لوسین گلدمن،

«زمین» نوشته امیل زولا و «الفبا ی زبان شناسی» نوشته دومینیک منگنو از جمله ترجمه‌های اوست. محمدتقی غیانی در خمام گیلان متولد شد و تحصیلات ابتدایی را در خمام و متوسطه را در رشت و تحصیلات دانشگاهی را در رشته زبان و ادبیات فرانسه در دانشسرای عالی تهران گذراند. در ۳۰ سالگی با بورس تحصیلی وزارت فرهنگ دولت ایران به پاریس رفت و موفق به اخذ دکترای ادبیات فرانسه از دانشگاه سوربن پاریس شد. «تأثیر اسنادال روی زید» عنوان تز دکتر ی او بود. پس از بازگشت به ایران تا هنگام بازنستگی با سمت اسنادنامه‌ی در دانشگاه تهران و چند سال نیز در دوره‌دکتری دانشگاه آزاد اسلامی به تدریس زبان و ادبیات فرانسه اشتغال داشت. محمدتقی غیانی به جز فرهنگ‌های فرانسه –فارسی و کتاب‌های کمک‌درسی که در آموزش زبان فرانسه منتشر کرده است، ترجمه‌های پرشماری نیز از آثار ادبی نویسندگان فرانسه در کارنامه دارد.